

“ลิดาเศรษฐี” จากมุขปาฐะ สุนวณิยาย

“ขุนช้างขุนแผน” มรดกทางวรรณกรรมของไทยที่ได้รับความนิยมอย่างสูงและเป็น “วรรณกรรมชิ้นเอก” เป็น “วรรณคดีมรดก” ที่ทรงคุณค่าอันก็เคยเป็นวรรณกรรมมุขปาฐะที่เล่าขานกันในหมู่ชาวบ้านมาก่อน ก่อนที่นักเขียน/กวีจะหยิบมันขึ้นมาบันทึก จนกระทั่งสมเด็จพระยาบรมราชานุภาพทรงนำคณะอาลักษณ์ในวังมา “ชำระ” ตัดนั้นเติมนั้นให้สมกับการที่จะสถาปนาเป็น “วรรณคดีมรดก”

จนกระทั่งได้ “ขุนช้างขุนแผน” ฉบับหนาที่เราได้อ่านกันทุกวันนี้

“เมืองลิด-แหมะเว” นิยายคำกลอนเรื่องเอกของชาวกรุงเทพฯ จังหวัดพัทลุงเองก็ไม่ต่างจาก “ขุนช้างขุนแผน” เดิมก็เคยเป็นนิทานหรือเรื่องเล่าที่เล่าขานกันรุ่นต่อรุ่นในหมู่ชาวกรุงเทพฯ และละแวกใกล้เคียงกันมาก่อน ก่อนที่นักเขียนชาวบ้านสองคนจะหยิบจับขึ้นมาเรียบเรียงเป็นคำกลอนเสริม เติม ตัด กระทั่งกลายเป็น “เมืองลิด-แหมะเว” ที่ได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่อย่างกว้างขวางในจังหวัดพัทลุงเมื่อกว่า 5 ทศวรรษที่ผ่านมา

การแปรรูปวรรณกรรมจากมุขปาฐะสู่ลายลักษณ์อักษรดังกล่าวยังคงเกิดขึ้นอย่างไม่ขาด แม้กระทั่งในยุคปัจจุบัน จำลอง ผังชลจิตร นักเขียนชื่อก้องคนหนึ่งของเมืองไทย ได้ยืมคำเล่าลือเกี่ยวกับ “ลิดา” เศรษฐีเชื้อสายอินเดียเจ้าของห้างผ้าจิมมีในนครศรีธรรมราช จำลองเล่าว่าเขาได้ยินเสียงเล่าลือถึงวีรกรรมความเป็นเศรษฐีที่ไม่เหมือนเศรษฐีทั่วไปที่เราเข้าใจของนายห้าง หรือที่จำลองเรียกตามคนนครฯ ว่า “ปาป้า” มานาน โดยเฉพาะเรื่อง

ของจิตใจที่เต็มไปด้วยความเมตตาดีงาม ช่วยเหลือคนตกทุกข์ได้ยากอย่างยินดี ทั้งๆ ที่ไม่เคยรู้จักกันมาก่อน เคยไปบริจาคเลือดให้พนักงานรักษาความปลอดภัยมุสลิมคนหนึ่งจนเพียงพอ (เพราะไปครั้งแรกหวาดเกรง รัง ครึ่งหลังจึงโกนหวาดคร่าออก เพราะไม่อย่างนั้นพยาบาลจะไม่ให้บริจาค) โดยที่ไม่เคยได้รับคำขอบคุณจาก รปภ.คนนั้นเลย แม้ว่าเขาจะรู้อยู่เต็มอกว่าเลือดในกายเขาส่วนหนึ่งคือเลือดของจิมมี หรือที่เขาเคยให้เงินแม่ที่มารักษาลูกชายวัย 33 ด้วยอาการปอดฉีกเกือบแสบ ยื่นปีกธนบัตรให้ชายแปลกหน้าที่เดินทางจากกรุงเทพฯ มาดูแลแม่ที่นอนรักษาตัวโดยโรคมะเร็งอยู่ที่โรงพยาบาลมหาสาร นครศรีธรรมราช

พฤติกรรมอันน่าสรรเสริญเหล่านี้ได้รับการนำเสนอใหม่อย่างมีรายละเอียด มีเหตุผล และแรงจูงใจในนวนิยายร้อยแก้วเรื่องนี้ของจำลอง ผังชลจิตร

ความเป็นนักเขียนมืออาชีพ ระดับที่ “จับกิ้งไม่เป็น กระป๋อง” ของจำลอง ทำให้การเขียนนวนิยายเชิงประวัติที่ต้องเดินตามข้อมูลจริงอย่างค่อยๆ กลายเป็นนวนิยายชีวิตที่มีสีสันและจุดเร้าอารมณ์จะจัดกระจายอยู่อย่างเหมาะสมขึ้นมาในทันที

เป็นที่ยอมรับกันในหมู่นักเขียนว่าการเขียนประวัติชีวิตคนทั้งที่ตายไปแล้วและยังมีชีวิตอยู่นั้นยากยิ่งกว่าเขียนนวนิยายให้ได้รับรางวัลซีไรต์เสียอีก เพราะมีความจริงที่หลากหลายมุมมองสถิตอยู่กับเจ้าของประวัติและทายาทของพวกเขาให้สามารถสร้างความพอใจจนถึงขีด และไม่น่าพอใจจนสุดได้

แต่จำลอง ผังชลจิตร เขียน “ลิดาเศรษฐี” ขึ้นภายใต้ปัจจัยควบคุมนี้ได้อย่างสง่างาม

